

**WOJEWÓDZKI KONKURS PRZEDMIOTOWY
DLA UCZNIÓW SZKÓŁ PODSTAWOWYCH
WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO
W ROKU SZKOLNYM 2015/2016**

JĘZYK POLSKI

Informacje dla ucznia

1. Na stronie tytułowej arkusza w wyznaczonym miejscu wpisz swój kod ustalony przez komisję.
2. Sprawdź, czy arkusz konkursowy zawiera 11 stron (zadania 1.– 22.).
3. Czytaj uważnie wszystkie teksty i zadania.
4. Rozwiązania zapisuj długopisem lub piórem. Nie używaj korektora.
5. W zadaniach zamkniętych podane są cztery odpowiedzi: A, B, C, D. Wybierz tylko jedną odpowiedź i zaznacz ją znakiem „X” **bezpośrednio na arkuszu.**
6. Staraj się nie popełniać błędów przy zaznaczaniu odpowiedzi, ale jeśli się pomylisz, błędne zaznaczenie otocz kółkiem ⊗ i zaznacz inną odpowiedź znakiem „X”.
7. Instrukcje do innych typów zadań (**prawda-falsz, na dobieranie**) znajdziesz w poleceniach do nich.
8. Rozwiązania zadań otwartych zapisz czytelnie w wyznaczonych miejscach. Pomyłki przekreślaj.
9. Przygotowując odpowiedzi na pytania, możesz skorzystać z miejsc opatrzonych napisem *Brudnopis*. Zapisy w brudnopisie nie będą sprawdzane i oceniane.

KOD UCZNIĄ

--	--	--	--

**Etap:
wojewódzki**

**Czas pracy:
90 minut**

Liczba punktów możliwych do uzyskania : **50**
Liczba punktów umożliwiająca uzyskanie tytułu laureata: **45**

WYPEŁNIA KOMISJA KONKURSOWA

Nr zadania	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	Razem
Liczba punktów możliwych do zdobycia	1	1	2	2	2	3	2	2	4	1	1	2	1	1	2	4	2	1	2	2	2	10	50
Liczba punktów uzyskanych przez uczestnika konkursu																							

Podpisy członków komisji :

1. Przewodniczący – .....
2. Członek komisji sprawdzający pracę – .....
3. Członek komisji weryfikujący pracę – .....

Zadania od 1. do 8. odnoszą się do poniższego fragmentu oraz całości książki Tomasza Kruczka *Bitwa o gród Sędziwoja*.

Umierający Baldwin leżał na środku placu. Pochylali się nad nim Janek i ojciec Jakub. Mężczyzna próbował coś powiedzieć, a więc Janek nachylił się nad konającym.

– *Musisz... musisz mi pomóc. Oni zabrali list do księcia. Trzeba go odzyskać, chłopcze. Tylko ty możesz to zrobić. Tylko ty możesz zanieść list księciu.*

– Dlaczego ja? – wyszeptał zdziwiony Janek.

– Nadal jesteś poddanym cesarza. Nawet jeśli jesteś teraz wśród tego ludu.

Janek pobladł gwałtownie.

– Nie, nie obawiaj się! Masz tu mój znak, mój pierścień. Pierścień posła! Widzisz, ma znak niedźwiedzia – posłaniec uśmiechnął się blade. – Jeśli będzie trzeba, powiesz cesarskim urzędnikom o całej sprawie. Przekaż im, że ja, Baldwin, syn grafa księstw nadreńskich rozważyłem twoją sprawę i uznałem cię za niewinnego, a przy jawnej zdradzie twojego ojczyzna i ataku na mnie, nikt nie będzie miał pretensji, że wróciłeś do swoich. Powiedz, że nie można było inaczej. A jeśli trzeba będzie, możesz stanąć z tym znakiem nawet przed samym cesarzem. Razem ze swoim rodem, by dochodzić swoich praw.

Głowa posła opadła na ramię.

– Dobrze, zrobię to, panie – szepnął Janek – choć wcale nie mam ochoty na to, aby znowu stać się poddanym cesarza.

T. Kruczek, *Bitwa o gród Sędziwoja*, Wydawnictwo Replika, Zakrzewo 2012, s. 241–242.

Zadanie 1. (1 p.)

W trakcie rozmowy z Baldwinem Janek pobladł, gdyż

- A. obawiał się, że Słowianie uznają go za zdrajcę.
- B. czuł niechęć do posła, który był poddanym cesarza.
- C. wiedział, że polecenie wydane przez Baldwina jest niewykonalne.
- D. bał się, że zostanie osądzony przez cesarza za rzekomą napaść na ojczyzna.

Zadanie 2. (1 p.)

Przekazanie Jankowi pierścienia posła miało

- A. chronić Hansa przed zemstą ojczyzna.
- B. potwierdzić wiarygodność słów chłopca.
- C. uczynić z młodego człowieka cesarskiego woja.
- D. zagwarantować środki materialne na podróż do księcia.

Zadanie 3. (2 p.)

Określ, które z poniższych stwierdzeń odnoszących się do zacytowanego fragmentu i całości powieści są prawdziwe, a które – fałszywe. Zaznacz P (prawda) lub F (fałsz).

1)	Posel Baldwin wiozł list od cesarza Ottona do księcia Bolesława.	P	F
2)	Johan i jego banda działali na rozkaz kilku niemieckich możnowładców, m.in. grafa Urlicha.	P	F
3)	Sprzymierzeńcami najeźdźców atakujących gród Sędziwoja byli sprowadzeni przez nich wikingowie.	P	F
4)	Człowiek nazywany Szczurem, aby umożliwić Niemcom wejście do grodu, postanowił otruc strażników miodem zaprawionym trucizną.	P	F

Zadanie 4. (2 p.)

**Którym wyczynem Janek dowiódł prawdziwej przyjaźni łączącej go z Leszkiem?
Zapisz odpowiedź w postaci równoważnika zdania.**

.....
.....

Zadanie 5. (2 p.)

**Jakie elementy życia codziennego Słowian i wikingów (zachowania, obyczaje)
przedstawiono w utworze? Wypisz po 3 przykłady.**

Elementy życia Słowian		Elementy życia wikingów	
1)		1)	
2)		2)	
3)		3)	

Zadanie 6. (3 p.)

**Do każdego imienia bohatera dopisz po jednym zdaniu, w którym przedstawisz go
i wskażesz cechę jego charakteru kluczową dla rozwoju wydarzeń.**

1) Dis

.....

2) Jarowit

.....

3) Szczur

.....

Zadanie 7. (2 p.)

**Z wyróżnionego pochyłym drukiem fragmentu wypisz przykłady wskazanych niżej
środków językowych będących elementami perswazji.**

1) Powtórzenie

.....

2) Użycie rzeczownika w wołaczu

.....

Zadanie 8. (2 p.)

Którymi cechami odpowiadającymi symbolicznemu znaczeniu niedźwiedzia wrytego na pierścieniu odznaczał się Baldwin, cesarski poseł? Wskaż dwie cechy i je uzasadnij.

Niedźwiedź jest symbolem ciemności (jaskiniowej), pierwotnej siły, dzikości, nieokrzesania, głupoty, brzydoty; brutalności, groźby, niebezpieczeństwa; gniewliwości, gburowatości, ponurości; odwagi; szlachetności; wytrwałości, uporu; niezdarności, ociężałości; zabawy, niezgrabnej pocieszności; strażnika, obrońcy; opieki; macierzyństwa, związków rodzinnych.

W. Kopaliński, *Słownik symboli*, Oficyna Wydawnicza RYTM, Warszawa, s. 251.

1).....

.....

2).....

.....

Zadanie 9. odnosi się do poniższej grafiki przedstawiającej zjazd gnieźnieński, który odbył się w 1000 r.

Źródło: http://www.zrobosam.com/PulsPol/Puls2/index.php?sekcja=1&arty_id=519

Zadanie 9. (4 p.)

Zredaguj opis grafiki przedstawiającej spotkanie cesarza Ottona z księciem Bolesławem w 1000 roku. Uwzględnij, między innymi, odpowiedzi na wskazane niżej pytania.

- 1) Jaka jest kompozycja grafiki – ile planów można wyróżnić?
- 2) Co znajduje się w centrum i po obu stronach dzieła?
- 3) Czy zastosowano perspektywę?
- 4) Jak przedstawiono postaci?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadania od 10. do 12. odnoszą się do wiersza Jana Brzechwy *Ważne – zwyciężyć!*

Jan Brzechwa

Ważne – zwyciężyć!

Na barykadach, Warszawo,
Krwawiłaś w codziennych bojach.
Dziś gruzy są twoją sławą,
W tych zgłiszczach jest wielkość twoja.

Bo serca nasze odważne,
Nie można ich uciemiężyć.
Śmierć? – Nieważne!
Życie? – Nieważne!
Ważne – zwyciężyć!

Śmiertelnie było i krwawo,
Szła groza w ogniu i w dymie,
I tam, gdzie stałaś, Warszawo,
Zostało tylko twe imię.

Bo serca nasze odważne,
Nie można ich uciemiężyć.
Śmierć? – Nieważne!
Życie? – Nieważne!
Ważne – zwyciężyć!

*Gdy zadość stanie się zemście,
Strudzone wojenną sławą
Te same wojenne pięście
Podźwigną ciebie, Warszawo!*

Bo serca nasze odważne,
Nie można ich uciemiężyć.
Śmierć? – Nieważne!
Życie? – Nieważne!
Ważne – zwyciężyć!

„Barykada Polska”1944 nr 24 (30 VIII), s. 2.

Zadanie 10. (1 p.)

Napisz, co oznaczają słowa: *I tam, gdzie stałaś Warszawo, zostało tylko twe imię.*

.....

.....

Zadanie 11. (1 p.)

Jaką przyszłość przepowiada poeta Warszawie w wyróżnionej pochyłym drukiem strofie?

.....

.....

Zadanie 12. (2 p.)

Które z poniższych stwierdzeń są zgodne z treścią wiersza Jana Brzechwy? Zaznacz znakiem X TAK albo NIE.

1)	W wierszu pojawiają się uosobienia.	TAK	NIE
2)	W utworze występują rymy męskie okalające.	TAK	NIE
3)	Powtarzający się fragment wiersza pełni funkcję refrenu.	TAK	NIE
4)	Formy czasownika pozwalają określić, kto mówi w wierszu.	TAK	NIE
5)	Użyte w wierszu wykrzyknienia nadają mu podniosły charakter.	TAK	NIE

Zadania od 13. do 21. odnoszą się do poniższego fragmentu i całości książki Moniki Kowaleczko-Szymowskiej *Fajna fajna*.

Kiedy 1 sierpnia 1944 roku wybuchło Powstanie Warszawskie, miałem trzynaście lat. Dzięki Bogu, wyglądałem na szesnaście, może nawet na siedemnaście, więc nikt się nie dziwił, kiedy mówiłem, że tyle właśnie mam.

W czasie Powstania wyspecjalizowałem się w przeprowadkach podziemnymi kanałami. Służyłem w 227. harcercskim plutonie Szarych Szeregów. W naszym plutonie były dwie drużyny „Szczurów kanałowych”. Zaraz wyjaśnię, skąd się wzięła ta nazwa. Powstańcza Warszawa miała wiele poziomów, na których toczyła się walka: na „górze” powstańcy bili się z Niemcami; niżej, piwnicami, poza zasięgiem niemieckich kul przemykali łącznicy i kolporterzy gazet, a na samym dole urzędowaliśmy my – kanalarze. Brodząc w ściekach, przynosiliśmy broń, meldunki, przeprowadzaliśmy ludzi i powstańcze oddziały. Chodziłem z Żoliborza na Starówkę i do Śródmieścia, próbowałem przebić się na Mokotów.

Od prawdziwych szczurów, które żerowały w kanałach, różniliśmy się tylko tym, że po kilku, a czasami kilkunastu godzinach pod ziemią wychodziliśmy na powierzchnię. (...)

Do „Szczyrów kanałowych” trafiłem przypadkiem. A może takie było moje przeznaczenie? Kiedy przyszedł rozkaz, żeby stworzyć dwa oddziały „kanalarzy”, wybrano między innymi naszą drużynę. Nie powiem, że bym był zachwycony, ale w Powstaniu nie było gadania: to chcę, a tego się brzydzę. Wykonywało się rozkaz i już.

M. Kowaleczko-Szymowska, *Fajna ferajna*, Wydawnictwo BIS, Warszawa 2015, s. 84–85, 87.

Zadanie 13. (1 p.)

Uzupełnij zdanie. Zaznacz znakiem X odpowiedzi 1 lub 2 oraz A, B albo C.

Wyrażenie „Szczyry kanałowe” w wypowiedzi Hipka

1)	ma wydźwięk negatywny,	ponieważ	A.	informuje o miejscu działań członków drużyn.
			B.	podkreśla stosunek Niemców do powstańców.
2)	nie jest obraźliwe,		C.	wyraża pogardę wobec ukrywających się pod ziemią.

Zadanie 14. (1 p.)

Wypisz z powyższego fragmentu cytaty, który potwierdza, że udział młodych ludzi w powstaniu warszawskim czasami wiązał się z postępowaniem wbrew ich woli.

.....

.....

.....

Zadanie 15. (2 p.)

Określ, które z poniższych stwierdzeń odnoszących się do zacytowanego fragmentu i zbioru opowiadań *Fajna ferajna* są prawdziwe, a które – fałszywe. Zaznacz znakiem X P (prawda) lub F (fałsz).

1)	Wszystkie historie zawarte w zbiorze łączy czas i miejsce wydarzeń.	P	F
2)	<i>Fajną ferajnę</i> można zaliczyć do literatury faktu ze względu na prawdziwość zamieszczonych historii.	P	F
3)	W każdym z opowiadań można wyróżnić najważniejsze wydarzenie stanowiące wyraźnie zarysowany punkt kulminacyjny akcji.	P	F

Zadanie 16. (4 p.)

Napisz, co przedstawiają i czym się charakteryzują ilustracje zamieszczone w książce *Fajna ferajna*. Odczytaj symbolikę kolorów.

.....

.....

.....

.....

.....
.....
.....
.....
.....

Zadanie 17. (2 p.)

Z powyższego fragmentu wypisz wyrazy należące do tej samej rodziny, do której należy wyraz *kanal*. Wskaż oboczność głosek występującą w tych wyrazach.

A. Rodzina wyrazów: .....

B. Oboczność: .....

Zadanie 18. (1 p.)

Napisz, na jaką cechę obydwójga bohaterów *Fajnej ferajny* wskazuje sposób ich przedstawienia. Zwróć uwagę na formy imion.

A. Helusia, Jureczek: .....

Zadanie 19. (2 p.)

Przekształć zdania, zamieniając stronę czynną czasownika na bierną lub odwrotnie.

1) *Zawiadomiłam „Maćka” i pozostałych kolegów Antka.*

.....

2) *Godzina policyjna została wkrótce wprowadzona w Warszawie przez Niemców.*

.....

Zadanie 20. (2 p.)

Do informacji zaczerpniętych ze strony Wirtualnego Muzeum Powstania Warszawskiego dopasuj imiona bohaterów *Fajnej ferajny*.

Jureczek, Basia (wujek Stasiek), „Miki Bandyta”
---

1) *W Powstaniu Warszawskim obok Polaków walczą ochotniczo przedstawiciele wielu narodowości. Najliczniejszą grupą są Żydzi.*

.....

2) *Głowy są chronione przez furażerki, niekiedy rogatywki lub zdobyczne hełmy.*

.....

3) *„Robinsonowie warszawscy” mimo nakazu ewakuacji decydują się pozostać ukryci w gruzach Warszawy.*

.....

Zadanie 21. (2 p.)

Wykonaj polecenia.

- 1) **Uzupełnij podaną wypowiedź partykułą, która nada jej charakter przypuszczenia.**

Upadek Powstania Warszawskiego był dla „Kazimierza” wielkim ciosem. Dlatego po wojnie nie wrócił do Warszawy.

.....

.....

- 2) **Uzupełnij podaną wypowiedź wykrzyknikiem (częścią mowy) tak, by wyrazić emocje bohaterki.**

Zostałam w wagonie sama jak palec. Wysiadłam w samym środku łapanki na Saskiej Kępie.

.....

.....

Zadanie 22. (10 p.)

Janek po latach nauki u brata Dagoberta wraca do Bnina. Napisz opowiadanie, w którym przedstawisz dalsze losy bohatera książki *Bitwa o gród Sędziwoja*. Wzbogać swą wypowiedź o elementy opisu postaci, przeżyć wewnętrznych oraz krajobrazu. Pamiętaj! Twoja praca nie może być krótsza niż połowa wyznaczonego miejsca.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

